

Ltn
✓12.42

1999

ՀԱՅԱՆ ՄԱԼԷԶԵԱՆ

Անիծեալը

Ա Ր Տ Ա Ս Ա Ն Ե Լ Ի

1802

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ ԵՒ ՎԵՄԱԳՐ Գ. ՊԱՂՏԱՏԻԵԱՆ

Սուրբաբ հարաւ ձսսհսի, թիւ 14.

1892

150

Handwritten signature in blue ink.

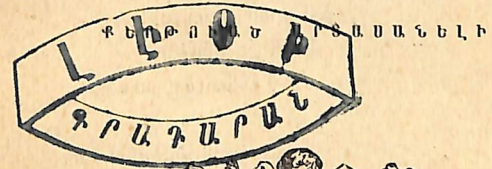
Handwritten text in Armenian script.

20 հոկտ. 1902

Կ. Պոլսի ԿԱՅԱՆ ՄԱԼԵՋԵԱՆ

Handwritten signature

ԱՆԻԺԵԱԼՐ

1892.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳԻ ԵՎ ՎԵՐԱԳԻ Գ. ՊԱՂՏԱՍԻՆՆԵՆ

Սուրբազան Կաթողիկոսական, թիվ 14.

ԱՆԻԾԵԱԼԸ

1.

Դեռ պատկերու ըսկիզբ չըրած պաղ դողերու
Հոսանքին մէջ կրգգամ մարմինս որ կը լողայ.
Կը դողորդամ ինչպէս սրժգոյն եւ մարելու
Մօտ մի նրագ. կը շուարիմ իբր անվրսան
Այն ոնրագործն՝ որ կը դատուի առանց գէնքի.
Չը գրսնելով ոչ մի փախուստ, եւ կը հակի
Ծուռ նայուածոց սակ, յուսահատ, կարօտ մահուան

ՉԲ. 124Ե

91242-60

Իմ յաւիտեան նրւերս՝ խրդնի խայթն է կրծու ,
 Իմ մէջ կ'ապրի դրժովնն իբրեւ հրէջ մեղու ,
 Եւ սանջանքիս ոչ մի մարդու վիշտն է նրման :
 Գաղտնիքն ոճրին զոր սրբիս մէջ պանեցի ցարդ՝
 Կեանքս ցայսօր անճանելի դարձուցած էր .
 Ճակտիս վրայ ցարս տեսնող չեղաւ մի մարդ ,
 Եւ ես, միմակ, միշտ քերթելով դառն իմ վերքեր ,
 Տեսայ յանկարծ որ վին մը մեծ կը բացուէր հոն ,
 Եւ խոնջ հոգիս, փրսած փոշի, կը սուզուէր խոր
 Այդ փոսին մէջ ուր վրիսային որդեր գործօն՝
 Ծրնած վերքիս քարախնեռուն մէջ մրշտածոր :

2.

Քրտան տարի առաջ համեստ կին մ'ընտելցի .
 Այն աստեղէն ներմակ փրփուրն իմ սել մագի
 Ոլորքին մէջ ըսկրած էր կազմել վէտեր ,
 Եւ կեանքի դէմ ըսպառնացող մրրիկը չէր
 Որ փրփրած էր տեսնոց զանկիս երեսն ի վեր ,
 Այլ բունաւոր հանդիմեռու աղտն էր այն ,
 Փրփուրը պիղծ յարագրգիւռ անձիս զեղծման ,
 Եւ կամ որդեր՝ որք սել մագիս մէջ զալարուած .
 Կարծես ամէն վայրկեան Տային սուր մի հարուած .
 Նողկանքս յիս կը տեսնէի յոսից գրուիս ,
 Իմ գարեանքէս կը քանէի, եւ յորդաբուխ
 Լացով կ'անցնէր գիշերս՝ անհուն, օրն ալ՝ անգործ .
 Վիշտը գրկէս հայրս ալ տարաւ, աղփատ, թրուտա ,
 Որուն անբողջ հարբատութիւնն՝ ես մի անփորձ
 Եւ անտակ որդի՝ կերայ վայրագաբար :

3.

Ձիզըր նոր ոյծ, աղփատութիւնն ալ նոր մի սէր
 Ներքընչեց ինձ, եւ սիրեցի այն ամէն մարդ
 Որ նակասի քրտամբ իւր հացը կը թրջէր .
 Պարկեց դրքի մը հասնելու իղձով գրւարթ
 Գործ մը գտայ, եւ աղփակի կին մ'ընտելցի,
 Ինչպէս ամեն երիտասարդ՝ որ պիղծ գործոց
 Մէջ ըսպառուած՝ կը համարի վերջին միջոց .
 Նոր եւ հեշտին մի գոնութիւն հանդարտ կեանքի՝
 Ապագայի յոյսերուն մէջ զիս կ'որոտէր .
 Եւ զուակներ՝ մին մանչ, եւ միւսն աղջիկ՝ ծրնան ,
 Եւ տանըս մէջ բերին հրմայք, ետանդ ու սէր ,
 Չոր երբեմնի ոսկիք տրած չէին մեր տան .
 Ըսէ՛ք, այժմ ինչ կար չոր հացին մէջ հաղցրանամ .
 Արդեօք սրբի եղանկութեան համն ու հո՞նն էր
 Որ անուշակ պատրանքներու ըզըզ մասներ ,
 Թէ ոչ այդ համն ունէին միշտ համբոյրք տարած
 Մանկիկներուն՝ որք գրգուէին մեր տաք շրթներ :

4.

Աղջիկս Աննիկ չորս տարեկան երբոր եղաւ
 Հրեշտակէ մ'ամենեւին չէր տարբեր .
 Այնքան նուրբ էր եւ անբափանց, ինչպէս հարկաւ

Տեսած է՛ք զայն երազի մէջ իբրեւ բսուեր,
 Դիւրաւ կրնա՞յ բացարձիւ այն գեղն անհուն,
 Որոյ մէջ կար վրսեմ դրօշմ, հոգի մ'անխօս.
 Իմ Աննիկիս շրնորհներուն կ'նայ մէկ անուն.
 Այնպէս աչքի մէջ կեանքի լոյսն ապրեցաւ հոս.
 Տեսա՛մ մանկան մը մէջ այնքան կորով մրսփի.
 Ես խօսուածքին մէջ գրբերու գաղափարէն
 Եւս աւելի բարձր իմաստներ կը գրտնէի . . .
 Քայց միւս կողմէն, ծանց այցելոյս յու՛ճ անօրէն
 Միտքս կուգան, եւ կը կասդիմ որ ցուրտ ներկայն
 Անկարող է լրացրնել իղձերս լայն:
 Հարուստ պէտք չէ՛ր որ լինէի, եւ զաւակաց
 Հե՛տ վայելիին մէջ վասնէի ոսկիս, գոհար.
 Է՛ն, թէպէտեւ անհան հեգնում, սակայն դեղնած
 Քան փայլիլուն ոսկին՝ սիրուն էր ինձ համար
 Քրնեոյ՛ց զաւկիս դեղին մետախ մազերն երկար.

Հագիւ դրձգոն ներկայ դիրքէս՝ որ շատ հեռի
 Ճոխ բլլալէ՝ գուցէ խեղճուկ էր աւելի,
 Հագիւ գործիս մէջ որ օրի յառաջանալ
 Կը փորձէի, եւ . . .

Եւ մոլի՛ հակասագիր,
 Ձեռքի գործս ալ կորսրնցուցի, եւ թեւածայ,
 Անգործ, անյոյս, մրնացի սանս մէջ սրտմալիւր.

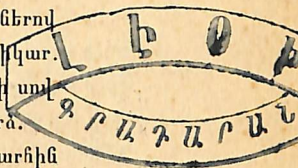
Եւ ունէի աչքիս առաջ երկու զաւակ,
 Որ յանրզգայս կ'արծարծէին ցարս դրձնակ.

5.

Սակայն, հո՛ն, սան սեւի՛ն վրայ ըսպտնազին՝
 Աղբասութիւնն անշարժ ու լուռ մի՛տ կը փրղձկէր
 Մուրը վրճին որ սեւցրնէ մարդուն հոգին,
 Մինչեւ որ նա ըզմարդն ընէ մահունան մի կէր:
 Անխաւստի էր անողոք բախտն վրճիւր,
 Եւ ես յուսով լի հաւաստին կայի յակնիւր.
 Քայց Աստուծոյ շուրջ կրնա՞ր իմ զաւակաց
 Ըստմոտսին պարտապ լրնուլ, կրնա՞ր ի բաց
 Վանել ոսկեց այդ կոյսը, սեւ մի ուրուական՝
 Որ օղին մէջ սուգ կը սրփոէր, լաց ու կական:

Ի գո՛ւր պարկե՛տ մարդու ամէն հրնարհներով
 Ուզեցի գործ մը գրտնել ինձ, գործ մը չլկար.
 Շատ գէտ ասե՛ն մ'էր այն տարին. դրամի՛ տղ
 Երբէք այնքան անուողողի չէր ըրած փորս.
 Սընանկութիւնն առեւտրական մէջ աշխարհին
 Մին միւսէն վերջ ժողովրդին սագնապ կուտար.
 Դրամմ հարուստ քրակներու մէջ կը դիզուէին
 Եւ հէ՛ք աղբասն է մի՛տ տուողը չարաչար:

Կային ծանօթք, այնպիսիներ որք գիտէին
 Ճոխ ու փարթամ հարստութիւնն իմ անցելոյս,
 Եւ այդ ծանօթք թե՛ւս զիտուր իմ վիճակին
 Կրնային նար մը մրտածել, կամ սալ մի յոյս,
 Քայց իմ հրպարտ ըզգացումներս զիս անլեզու

Կը ձրգէին, չէի կրնար բացատրել զիս,
Ազաչելու սիրքս կարող չէր մի մարդու,
Ես պահանջել կ'ուզէի, օ՛հ, այդ կարծիքիս
Վրայ խնդալ միայն կ'արժէր:

Եղան մարդիկ,

Լողացողներ զրամի մէջ, մեր նախկին տան
Ամենօրեայ բարեկամներ, որք հանդարտիկ
Կը լրսէին նրկարագրիս մրտեմական.

Չըսուին գործ, անգուբներ գործ չիկայ ըսին,
Չը խորհեցան թէ զաւակներ ունիմ անդին . . . :

6.

Տարի մ'ամբողջ փողոցի մէջ դեգերեցայ,
Միտ ձեռնունայն, եւ ամէն տեղ ալ յուսախար.
Տան մէջ ոչինչ էր մընացած, եւ ակամայ
Ամէն բանն ալ ծախած էի. տունըս պարապ.
Ընտանիքս ալ անօրութեան մէջ կը հասներ.
Եթէ կար կայ մ'որ կաշկանդէր զիս այս կեանքին
Այդ ալ սրտիս գանձերն էին, իմ զաւակներ,
Որոց հանդէպ անհուն ամօք, ցաւ մը խորին
Կըզգայի յիս.

Ինչո՞ն ու տրկար, մանրի՛կ, սիրուն
Աւարածներ՝ որոց սառած փափուկ մարմին
Կ'ապաստանէր զրկացրս մէջ գիտերն ի բուն
Իմ օրնչին տակ, որ շեռն ունէր վրտիս տեղին:

Օր մը կեանքիս ամենէն սեւ օրերէն մին,
Կինըս, վախկոտ դէմով մ'ըսաւ ինձ,

— մինչեւ ցարդ

Բան լրուցի՛ խրոխտ սրտիդ վիտ չը տալու
Նրկացակաւ. աշխատեցար իբր հայր ու մարդ,
Պարտքդ ըրիւ, հիմայ որ ալ նար չունիս դու,
Անուտ է ի սեր անմեղներուն, ինձ թող կուտաս
Որ զէք գաղտնի մէկ քանի տեղ լրացր ընեմ
Եւ պատառ մ'հաց ես ալ բերեմ, ես ալ իմ մաս
Պարտք մ ունեւ շանքերուդ մէջ. —

այս խօսքին դեմ

Կենալ անուտ զաւակներուս էր մեծ վրնաս.
Թէն գոռոզ սիրքս փրտած լինէր այդու,
Թէն մի դող իմ մարմնոյս մէջ կը պըսքէր,

— Շատ լաւ, տատ լաւ, —

բսի կրնոջս աղերարկու

Մի տրտութեամբ որ չախալախիչ ունէր շեշեր.
Իրիկուան հաց եւ բիշ մ'ալ միս հետք բերու,
Ես բան մ'ուտել կարող չեղայ. կընոջ քրտամբ
Թըրջած ուտես եթէ քար չէ, բոյն մ'է սեաւ.
Ես զիս կերայ, ինչպէս կ'ըսուի, ես նրտասպ
Շըրքներս խածի, եւ արցունքովս առի ծարաւ:

7.

Օրերն անցան. զիս սեսներու էիք յայնժամ.
 Նիհար, ծրբոած մըսի մը կոյս դարձած էի.
 Հոս հոն վազէն այլ եւս յոգնած, չանցներ մի ծամ
 Ու չիսար ինձ նոր վիճես եւ նոր հարուած մ'յոյսի:
 Երկու բաներ միայն սրտիս մէջ կ'ապրէին,
 Մին՝ զաւակաց սէրը, միւսն ալ՝ եկեղեցին:
 Գինով նոցա սուրբ սիրոյն մէջ, կ'երթայի միճ
 Հոն ուր բսուեբք անմահներու կ'ապրին զըւարթ,
 Հոն ուր աղօթք բրոջին առ էն, հոն ուր տեղ վիճ
 Կը փարատի եւ կը ծրնի յոյս՝ կ'ըսէ մարդ-
 Բայց ես հոն ալ պատահեմէն զոս հըմայք բրնաւ
 Ձը տեսայ հոն, կը մեղերնամ այն ծամերուն
 Յորքս հըպարտ հոգիս լալով խոնարհեցաւ.
 Յիմար մ'էի որ ցընորէս՝ ինձմէ հեռուն
 Փընտրեցի հաւասքն էին, երբ ինձ պէտք էր
 Ինձմով ապրիլ . . .

է՞ն, չը պըղծեմ այն սուրբ զարդեր

Որք կը պընենն ըրկար մարդուն վըսեմ հոգիք.
 Ինձ՝ եղկելոյս, կոյրին որ լայ, ներող եղիք:

8.

Հէ՛ք բողբոջներ՝ որ աշխարհի աղտէն ծընաք,
 եւ զոր կեղտոս դիմակաւորք որ մ'օրհնեցին,
 Կըզգայիք դուք, մատաւ ածիւր, թէ դըծընդակ

Մի փոքորիկ կըսպառնար միճս ձեր թարմ կեանքին.
 Օ՞ն, կըզգայիք թէ ձեր շընչին կապուած մի հօր
 Մէջ կըռիւ կար, կեանքի սրտի կըռիւ մ'հըզօր.
 Ձեր կեանքին մէջ աղօթք ինչ կերպ մըսածումներ
 Կը ծընէին. այն աստեղէն չասեցիք դուք կեանքը մարդուն
 եւ չուզեցիք ձեր սուրբ հոգւոյն թեւովն ի վեր
 Երկինք բրոջել. գուցէ զիս ալ, հայր մ'անասուն,
 Ձիս ալ գուցէ դուք անիծել մըսածեցիք.
 Հէ՛ք բողբոջներ, դողող ծիւր դուք գեղեցիկ . . .

9.

Աղօթքէ վերջ, հոգիս ծուխովն անէծներու
 Կ'ուզէր երկինքը սեւցընել, երկինքն՝ ուսի
 Իբր թէ յիս պիտի կաթեր շող յուսասու.
 Պատահեմէն վերջ տեղոս ցասմամբ հայնոյցի,
 Քանզի ծանր է պատերազմին մէջ էութեան
 Մին հաւասքով բսուերներու ըլլալ գերին,
 Թէեւ մեք ալ, մարդ անուան սակ, ցընորական
 Մի երեւոյք եւ կամ բսուերն ըլլանք Ձէին . . .

10.

Երեկոյ մ'էր. սան մէջ չիկար կաթիլ մը ջուր
 Կամ թէ հացի կըսոր մ'անգամ. կիներս ըրխուր
 Կուլար, ես ալ խորունկ խորունկ կը խորհէի,
 Տըղաքն ալ մեզ կը դիտէին ապա՛ծ, ուռով:

Կր խորհէի թէ ապրելու չենք արժանի,
Թէ եսասէր ըզգացում մ'էր որ ի գորով
Մեր զաւակաց մեք ապրէինք, երբոր նոքա
Ձէին կրբնար այլ եւս ապրիլ.

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ,

Ըսի մրտօս, եթէ ամենքս ալ մէկ պահուն
Թոյն մի ծրծենք, եւ ջրնջրւիմք, եւ անվերջ բուն
Մը բնանայ մոռացման մէջ մեր պիղծ անուն.—

Հառաչանքի մը պէս բան մ'իճձմէ թրուա զբնաց,
Գրլուխս ինկսու բարձին վրայ ցրնորասանջ՝
Երբ թեթեւ բան մի զգացի գալ վրաս յանկարծ.
Աչքրս բացի որ ինձ փարէր Աննիկիս լանջ:
Պաղ արցունքի հեղեղ մ'էր այն, զրսպուած ցայնժամ,
Որ հոսելով կը լրւանար մազերն ոսկի
Հրեհեսակիս.

ա՛խ, ձեր վրէժն մէջ անըզգամ
Եղմու որ լաք հուր մազերուն մէջ ձեր զաւկի:

— Հայր, բսաւ ձայնն այն սրբագոյն շեշտով մանկան
Ուր միամիտ մի պարզութիւն կ'ապրի անմեղ,
Ինչո՞ւ կուլաս, զբրպանիս մէջ եւ պատուական
Խրմորեղէն մ'ունիմ, ուսե՛նք, զայն շատ համեղ
Պիտի գրտնես. —

հոգիս ցրնցեց, ելայ տեղէս.

Նողկանքն իրմէ չէր, այլ ինձմէ իւր մէջը սփիւռ:

Պատահական անցորդք զաւկիս գեղոյն ի տես,

Կրգմայլէին եւ փոխարէն համբուրից բիւր՝
Իբրեւ նուէր, ողորմութիւն. կրկնեփ հացեր
Կամ խրմորներ կը զընէին. բայց երբ այսօր
Սրբախ հասօրն սուրբ համբուրներ կը ծախէր,
Վաղն ալ հրբար չէր որ ծախէր անձը բոյր,
Անձը՝ զոր եւ ծրնայ, զոր եւ ձեռօքս վատ
Կրսպանէի, ե՛ս, ոնբագործ մը յուսահատ:

11.

Երկու օրէ ի վեր ոչինչ կըրցած էի
Տուներս տանել. թրուա ուրբիւն երբեք այնքան
Կոպիտ դահնի դէմքն առած չէր անտանելի:
Առատօտն ի վեր հոս հոն թափառական,
Յոյսի նրբոյլ չէր մընացած. եւ կաղանդի
Առջի գիշերն էր, հրբնուանքի, սիրոյ գիշեր:
Ո եւ է գործ, չընչին գործ մ'իսկ պատաստ էի
Ընդունելու, սակայն ոչ ոք կը հարցրներ
Թէ ի՞նչ կ'երպով ես կըրնայի իմ ըղձանքիս
Լըրման հասնել. գուցէ վայրագ բարեկամներս
Ենթադրեցին որ ձեռքս ի մոյր կը տեսնեն զիս,
Մինչ վառ իղձեր, վե՛ն ձրգտումներ կային իմ ներս.
Մուտա՛լ, երբ մարդ ձեռքի կորով, սրբի փափաք
Իւր մէջն ունի. մուտա՛լ, երբ մարդ իրաւ մարդ մ'է.
Է՛ն, ոչ, մեռնիլ, մոռնալ ամէն բան եւ զաւակ
Ոչինչ կ'արժէ՝ երբ բու պատիւը կըրնաս աղէ
Ազատ պանել. բանգի մոյրը՝ պատուոյ, սրբի
Ձայնախառն մն է գարեանքի մէջ, բանգի կեղծօք

Գողնալը՝ գաղտ գողութենէն եւս աւելի
Աններելի ոնիր մը, դաւ մը չէ արդեօք:

Բայց ընդհանուր գուժարն այսֆան խօլ ըզգացմանց
Այն էր՝ որ ես վաս մը, յիմար մ'էի զագիր,
Որ ուղեդիս գաղափարաց խենդ ու անսանձ՝
Գերին եղած, յուզմունքիս մէջ էի մոռցած
Թէ զաւակներս կրսպատէին ինձ անձկալիր . . . :

12.

Գիշերը քանձ ու մութ խառով կը ծաւալէր.
Ամէն հայրեր առաս մըրզովք, նրւերներով
Բեռնաւորուած՝ մըսած էին իրենց տուներ.
Եւ, խընդերես, կը յածէին սեղանին իով
Մանրիկ մանկունք, եւ իրենց հօր ու մօր ձեռքին
Համբոյր տալով՝ կրստանային բիւր օրհնէնքներ
Եւ զանազան նրւերներ, նոյն եւ մեծագին,
Որք ըզմայլմամբ ձեռքէ ի ձեռք կը շրջէին,
Հո՛ն, կաղանդի սեղանին շուրջ՝ ուր բոց ժրպսուն
Ճրագներու նոր կեանքի յոյս կուտայ մարդուն.
Մինչդեռ իմ տան մէջ լաց ու կոծ կար մի միայն,
Կեանքեր մասաղ որք հասնէին մըռայլ, անձայն.
Օ՛հ, յիշեցի քէ երբեմն ես ալ այդ գիշեր
Ուրախութեամբ էի տօնած, եւ նրւերներ
Առած էի, ոսկիներու մէջ շրջուցում,
Ամբողջ տան մէջ լոյս եւ շողեր, խինդ անպատում:

13.

Սակայն ան բաւ, ես, որդ մ'աղտոտ, կ'ապրէի դեռ
Ծրծելով միտք քոյնը շրջիս. այն՝ պէտք էր
Որ մեռնէի. զարմանալի ոյժ մ'առի ես,
Եւ դէպ ի ծով յառաջացայ որ հոն նետուիմ.
Կեցայ, ցուրտ էր. ծովն անցնելով իմ առջեւ
Կը զարնրէր սասկամբունչ ջուրց երեսին,
Եւ բարձր ալիք, փրփուր զեռուն, ոտերուս տակ,
Կը փրօտէին. քայլ մը, քայլ մ'ալ անգիղջ ու սեգ,
Եւ նետուէի պիտի ջուրց մէջ. եւ իմ դիակ
Քանի մ'օրէն, քերես վաղիւ, գուցէ երբեք
Ծովուն ափանց վըրայ պիտի նըբարէին,
Լքիկած միտք, շըձե փրօտուրք, հիւլէ կեանքին:
Ամէն խոհերս մոռցած էի. գրկերբս բաց՝
Մոյի յուզմամբ էի ծովին դէմ կրոքընած՝
Պահ մը յետոյ մահը ծովուն մէջ գրկելու,
Երբ ըսուէր մը վեր բարձրացաւ մէջէն ջուրին,
Ու ցրնդեցաւ. ետ ֆառուեցայ, եւ դողերու
Մէջ հասկըցայ քէ Աննիկիս էր այն հոգին.
Աչքը արցունք, խելսկոռոյս վազել սկրսայ,
Յառաջ, յառաջ, մոլորելով ամէն նանբայ:
Երբ տուն հասայ, հալածական ըսուէրք եկան
Իմ յուսահատ մըսածմունքիս, եւ ամօքէս
Չիղջ ունեցայ որ կ'ապրէի առանց մահուան.
Միջոց մը չորս դիս նայեցայ գողի մը պէս.
Շիտակ իջայ վար, եւ գրսայ փիջ մը կըրակ,
Ու սեւ կատուն՝ որ Աննիկիս էր պատելի՝

Իսկոյն առի եւ կրօնեցի, անխօս, վայրագ,
 եւ նեւեցի կրակին վրայ որ սափկրւի.
 Յետոյ, ելայ վեր ռեսապաւ. սիրքս դողար.
 Չայնիկ չիկար սենեկին մէջ. կիներս պառկած
 էր անւարժիկ. եւ մէկ բարձի վրայ զիրար
 կը գրկէին հէ՛ք զաւակներս մէջ արժատուաց.
 Հո՛ն մօտեցայ, զանոնք վախով համբուրեցի,
 Երբ ըզգացի պաղ մը, մահուան սառուցի՛կ պաղ . . .
 եւ ինչ յետեմ — անագորոյն եւ ահռելի
 Տանջանքի մէջ Աննիկս արդէն անշունչ, աւանդ,
 Դի մ'եղած էր . . . :

Գրկեցի զայն մոլեգնաբար.

Աչքէս կաթիլ մ'արցունք չեկաւ, ոչ ալ սարսուռ
 Ազդեց մարմնոյս. ես ռնագործն էի յիմար
 Ու կը խրնդար դրժոխային ժրպտով մ'անդուր:
 Փոսի մը մէջ նեւեցի դին, եւ վրան հող
 Տարածեցի:

Անդին, կասուն արդէն մրկած
 Մոխրացած էր. հովն աւելի քան զիս կոծող
 Կը մրոբնչէր.

Եւ սեւ հոգիք՝ գէտնասարած՝
 Մէկիկ մէկիկ կը նայէին խորն իմ աչաց . . . :

1802.

Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Ե Ա Լ

Մրմունջք, հաւաքածոյ չափեալ եւ արձակ
գրուածոց . . . . . 2, 72.
5

Անիծեալք, քերութեամբ արձատարուելի 1

Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Ե Լ Ի

Չկնորք, քերութեամբ արձատարուելի 1

Արցախի մարտի 26-ին ընդհատված

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0338540

